

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Uwarunkowania kulturowe opinii studentów wybranych uczelni polskich na temat kryzysu imigracyjnego w Europie. Realny świat wobec mitów cyberprzestrzeni

Promotor: dr hab. Janusz Smołucha, prof. AIK

Trwający w Europie kryzys migracyjny jest zjawiskiem o ogromnym znaczeniu kulturowym i cywilizacyjnym. Jego rozległy wpływ na państwa i społeczeństwa wymaga kompleksowego zbadania z perspektywy kulturowej. Niniejsza rozprawa ma na celu eksplorację czynników kulturowych i historycznych leżących u podstaw opinii wyrażanych przez próbę badawczą studentów wybranych polskich uczelni na temat napływu migrantów do Europy w ostatnich latach. Do wyjaśnienia tych opinii wykorzystano badania empiryczne, materiały źródłowe i odpowiednią literaturę. W rozprawie skoncentrowano się na różnych czynnikach, takich jak pochodzenie kulturowe, poglądy polityczne, wpływ mediów i przekonania religijne oraz ich korelacje z opiniami studentów.

Grupa badawcza została wybrana ze zróżnicowanej populacji wybranych polskich uniwersytetów. W rozprawie podkreślono znaczenie internetu w kształtowaniu opinii ze względu na jego wszechobecność, opiniotwórczą rolę i popularność wśród młodych ludzi. Jest on przestrzenią dyskusji, źródłem wiedzy, postaw i wzorców zachowań dla dużej części polskiego społeczeństwa, w tym studentów. Dlatego w badaniu sprawdzono wpływ mediów, w szczególności Internetu, na opinie badanych na temat kryzysu migracyjnego. Obecna sytuacja pandemiczna tylko wzmocniła znaczenie Internetu w kształtowaniu opinii publicznej, co czyni to badanie jeszcze bardziej istotnym. Zbadano również kulturowo-historyczne uwarunkowania opinii badanych.

Ogólnie rzecz biorąc, rozprawa obejmuje cztery główne zagadnienia: (1) charakterystykę kryzysu migracyjnego; (2) opinie badanych (studentów wybranych polskich uczelni) na temat migrantów i uchodźców z krajów Bliskiego Wschodu; (3) korelację między dyskursem medialnym a opiniami badanych na temat kryzysu migracyjnego oraz (4) czynniki kulturowo-historyczne korelujące z opiniami badanych.

Rozdział 2 zawiera omówienie kryzysu migracyjnego. Rozdział rozpoczyna się od zbadania jego genezy i kolejnych etapów rozwoju. W dalszej części omówiono stanowisko Unii Europejskiej (UE) wobec przyjmowania uchodźców, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych krajów, takich jak Niemcy i Polska. W rozdziale podkreślono trudności w osiągnięciu jednolitego stanowiska przez państwa UE oraz kluczowe różnice w podejściu poszczególnych krajów do tego problemu. Ponadto, przedstawione zostało stanowisko Kościoła Katolickiego wobec kryzysu uchodźczego. Przywołano aktualne stanowisko papieża Franciszka i innych przedstawicieli Kościoła, a także podejście do uchodźców poprzednich papieży, takich jak Jan Paweł II i Benedykt XVI. Papieże ci odegrali kluczową rolę w kształtowaniu złożonych relacji między chrześcijanami a światem islamu. Kolejna część

zawiera szerszy kontekst historyczny związany z obecnością islamu w Europie. Rozdział kończy się przedstawieniem kwestii obecności muzułmanów (zwłaszcza Tatarów) w Polsce. W rozdziale 3 poddano analizie postawy Polaków wobec osób reprezentujących inne kultury, narodowości, grupy etnicznych, rasy i religie. Przedstawiono w nim zagadnienie tożsamości narodowej, kulturowej i religijnej w Polsce, a następnie przeanalizowano, jak cudzoziemcy są postrzegani przez Polaków. Rozdział ten zawiera również osobną sekcję dotyczącą poglądów Polaków na temat uchodźców z Afryki i Bliskiego Wschodu. Rozdział 4 poświęcony został Internetowi jako medium. Omówiono w nim funkcje i potencjalny wpływ mediów, a także wykorzystanie kodu wizualnego i rolę mediów społecznościowych. W rozdziale poddano analizie wpływ Internetu na kontakty międzykulturowe i rozwój społeczności wielokulturowych, a także przykłady mowy nienawiści i propagandy związanej z kryzysem uchodźczym. Rozdział 5 stanowi wprowadzenie do części empirycznej rozprawy. Omówiono w nim cel, problemy badawcze, metody, techniki i narzędzia wykorzystane przez autorkę w badaniach. Rozdział 6 zawiera analizę wyników uzyskanych w ramach badań i zestawienie ich z częścią teoretyczną rozprawy. W końcu, rozdział 7 obejmuje krytyczną dyskusję wyników, możliwe modyfikacje badań oraz dalsze kierunki badawcze. Ponieważ rozprawa obejmuje badania ankietowe i analizy korelacji, ma ona przede wszystkim charakter empiryczny.

Główny problem badawczy przyjął następujące brzmienie: Jakie czynniki wyjaśniają charakter opinii prezentowanych przez próbę badawczą studentów polskich uczelni na temat uchodźców i imigrantów z Afryki i Bliskiego Wschodu?

W ramach badań przeprowadzonych na potrzeby dysertacji sformułowano następujące szczegółowe problemy badawcze:

- P.1. Jakie opinie na temat uchodźców i imigrantów z Afryki i Bliskiego Wschodu prezentują badani studenci polskich uczelni?
- P.2. Czy istnieją różnice w opiniach respondentów na temat imigrantów z krajów muzułmańskich a imigrantów z innych części świata?
- P.3. Jakie czynniki kulturowe korelują istotnie z opiniami respondentów na temat kryzysu migracyjnego?
- P.4. Czy treści publikowane w źródłach internetowych, z których korzystają badani studenci, korelują z ich opiniami na temat uchodźców?

Marena Kutt